

De was, zoals men het vroeger deed

Zoals men tegenwoordig de was doet met die automatische wasmachines, kan men wel zeggen: "Een kind kan de was doen." En al die waspoeders, de één is nog beter dan de ander. Met het drogen gaat het ook al even gemakkelijk, door de centrale verwarming.

Ik weet nog best dat wij de eerste wasmachine kregen met zijn drieën, Bouwhuis, Marinusoom en wij. Bij wie de machine het laatst was gebruikt, daar moest de volgende hem weer weghalen. De machine moest met de handen in beweging worden gebracht. Dit wasmachinedraaien was vaak een werkje voor één van de jongens, maar die had daar al gauw een broertje aan dood. Duurde het te lang, dan was het: "Kan 't a?" Als de was schoon was, ging het door de wringer. Het water moest wel in de fornuispot heet worden gemaakt, maar het was toch al een hele vooruitgang bij vroeger, toen alles met borstel gebeurde.

Als men vroeger wilde wassen, dit gebeurde niet zoals nu één of twee keer in de week, maar om de twee of drie maanden. Eerst werd de was uitgekookt. De eerste dag was het de was sloan en werd het wasgoed in de fornuispot steeds in het hete zeepsop heen en weer geslagen. De volgende dag werd het in nieuw zeepwater opnieuw heet gemaakt en werd op de wasplank met de wasborstel het laatste vuil er uitgeborsteld, Daarna moest men het uitwringen en in schoon water opspeulen (uitspoelen). Dit deed men in het waskufen (waskuip). Als zeep gebruikte men altijd greune zepe. Latere jaren gebruikten ze de "Klokzeep", wat al een hele verbetering was.

Als de vrouwen aan de was waren, trokken ze het jak uit en stonden ze in het blote onderliefsken.

Ze moesten bij winterdag al bij lamplicht beginnen. Ik weet nog dat wij in de waskamer zo'n piklempken (tuitlampje) hadden.

Toen de kinderen bij ons nog klein waren, kwam Moat Hannemeuie vaak een dag bij ons helpen wassen. Ik zie ze nog, als het koffietied was, bij de tafel zitten koffie drinken. Als de koffie te heet was goten ze die over in het schutteltje (schoteltje) en als ze dan nog te heet was, dan maar poesen (blazen). Hannemeuie kon haar woordje wel doen, en dan maar weer aan de was. Het zeepsop moest goed broezen (schuimen). Hele dagen met de handen in het zeepsop was zo best tegen kelte (winter) in de handen, daar werden ze zo lekker zacht van.

Vuur de bouw (oogst), moesten ze eerst wassen, omdat later de oogstwerkzaamheden dit niet toelieten. Als de was klaar was en met de handen uitgewrongen, deden ze die in de hele grote tuugmande. De mande ging op de kruiwagen mee naar de bleekolk. De voorste kolk noemden wij de wetterkolk, de achterste was de bleekolk. Hieromheen werd de was uitgespreid. "Op de bleeke" zeiden we. Met de geeteklomp (oude klomp aan een lange steel) werd de was geregeld nat gegooid. Ik weet nog dat ze later een gieter kregen, dat was een heel gemak. Als er daags een beetje zon overkwam, werd de was helderwit. Vooral in Maart. "Meertenzunne bleekt zo mooi," zei men altijd. In Maart had je wel vaak buien: "Meertse spierlingbuien."

Als het 's zomers lang droogde, moest Vader de kolk wel eens uitmodderen, om weer mooi helder water te krijgen. De kolken zijn nu allemaal dicht e liekt (dicht gegooid).

Wat zijn wij vaak mee geweest als kinderen naar de bleekolk. We gingen in de weide spelen, bij het dalende zonlicht, dat aan een stille zomeravond zo'n sfeer van weemoed kan geven. Men hoorde niets dan nu en dan een koe belken (loeien) of andere kinderen in de buurt, die nog aan het spelen waren.

Toen we nog klein waren, waarschuwden onze ouders altijd om niet kort (dicht) bij de kolk te komen, daar zat een bollebak in.

Als de was een paar dagen op de bleek had gelegen, werd het in de tuugmande gedaan. Dan werd ze op de hegge (beukenhaag) uitgespreid om te drogen. 's Zomers moest Vader eerst de hegge scheren. Als de wasse dan dreuge was, kon ze worden in e haald, en werd ze opgevouwen in het kabinet gelegd. Dan rook ze lekker fris, even goed als tegenwoordig, al gaat dit wassen nu heel wat gemakkelijker.